Cambodian American Studies Model Curriculum
California Department of Education
Food & Memory in Cambodian American Writing
Grade: 9–10
Khmer Student Materials

Translation Disclaimer
Student-facing content in this document was translated from English into Khmer by professional translators. The translation process was thorough and included several stages of review. While every effort has been made to ensure accuracy, word choices and content framing may not align with the preferences of all communities. We appreciate your understanding.

Author: Sokunthary Svay

Area of Study: Cambodian Diaspora

Compelling Question: What is the Cambodian diaspora and refugee experience?

Lesson Question (Supporting Question): What is the relationship between food and identity?

សំណួរពញ្ញាក់ស្មារតី៖ តើបទពិសោធន៍ជនចំណាកស្រុក និងជនភៀសខ្លួនកម្ពុជាជាអ្វីដែរ?

សំណួរសម្រាប់មេរៀន (សំណួរជំនួយ)៖ តើអ្វីជាទំនាក់ទំនងរវាងអាហារ និងអត្តសញ្ញាណ?

Lesson Materials:

Readings:

- "Cambodia 1975-1979: Introduction"
- "Cambodian Refugees"
- *The culinary slang of Cambodian cuisine*
- "Gruel"
- "Dead Tongue"
- "Food And Identity Among The Cambodian American Diaspora"
- *South Asia Globe*

Videos:

- "Dead Tongue" and "Gruel"

Lesson Objective: Students will interact and critically analyze texts on Cambodian food as it pertains to memory and identity.

Standards Addressed:

CCSS.ELA-Literacy.RI.9–10.2 Determine a central idea of a text and analyze its development over the course of the text, including how it emerges and is shaped and refined by specific details; provide an objective summary of the text.

CCSS.ELA-Literacy.W.9–10.3 Write narratives to develop real or imagined experiences or events using effective technique, well-chosen details, and well-structured event sequences.

Lesson Assessment: Students will select a traditional Cambodian dish and complete an "Ode to (name of dish)." This ode can be an illustration or can be text-based.

Suggested Amount of Time: One to two class periods

Lesson Background:

Students should have knowledge about the history of the Cambodian genocide and how it led to the dispersal of Cambodian refugees to the west, specifically to the United States, as refugees. As Cambodian refugees had to leave their home during the Khmer Rouge regime, Cambodian rice soup (or *babaw)* became a staple dish. All food, including rice, was rationed and scarce during this time. Babaw became a simple rice dish staple that many refugees resorted to. During a time of food deprivation, babaw helped sustain the survival of the Cambodian refugees during this tough time and strengthened social bonds, providing a sense of community and resilience.

Lesson Procedures:

1. Cultural Energizer
   - Ask students: What are some of your favorite cultural foods? It can be food from your culture or another culture.
     តើអាហារបែបវប្បធម៌ដែលអ្នកចូលចិត្តមានអ្វីខ្លះ? អាហារនេះអាចជាអាហារពីវប្បធម៌របស់អ្នក ឬវប្បធម៌ផ្សេងទៀត។
   - Prompt students to think about what memories are evoked from their favorite dishes.
     សួរសំណួរដល់សិស្សឱ្យពួកគេគិតអំពីអ្វីដែលជាអនុស្សាវរីយ៍ដែលបានលេចចេញពីមុខម្ហូបដែលពួកគេចូលចិត្ត។
   - Have a class discussion and solicit student responses.

2. Tapping into Prior Knowledge
   - Review the history of Cambodia, and have students share what they know about the Cambodian Genocide.
   - The teacher can give students access to the following resources for context and history of the Cambodian Genocide:
     - Brief history on Cambodian genocide **"**Cambodia 1975-1979: Introduction" / US Holocaust Memorial Museum

https://www.ushmm.org/genocide-prevention/countries/cambodia/case-study/introduction/cambodia-1975

- ○ Cambodian Refugees" / Center for Empowering Refugees and Immigrants (CERI) https://www.cerieastbay.org/cambodian-refugees

3. Interaction with first source: "Gruel"

- As a class, read "Gruel" aloud. http://misfitmagazine.net/archive/No-12/tuon.html (Poem is included in the article)

Gruel

We were talking about survival
when my uncle told me this.
"When you were young,
we had nothing to eat.
Your grandmother saved for you
the thickest part of her rice gruel.
Tasting that cloudy mixture of salt,
water, and grain, you cried out,
This is better than beef curry."
All my life I told myself I never knew
suffering under the regime, only love.
This is still true.

បបររាវ (បបរសុទ្ធតែទឹក)

យើងកំពុងនិយាយអំពីការបានរួចជីវិត
នៅពេលដែលពូរបស់ខ្ញុំ ប្រាប់ខ្ញុំអំពីរឿងនេះ។
"កាលឯងនៅក្មេង
យើងមិនមានអ្វីបរិភោគទេ។
ជីដូនរបស់ឯងកបានទុក
កាកសាច់បបរឱ្យឯងញ៉ាំ។
មានរស់ជាតិ អំបិល
ទឹក និងអង្ករចម្រុះ ឯងស្រែកឡើងថា
អាហារនេះឆ្ងាញ់ជាងសម្លរការីសាច់គោទៅទៀត។"
ពេញមួយជីវិតរបស់ខ្ញុំ ខ្ញុំបានប្រាប់ខ្លួនឯងថាខ្ញុំមិនដែលស្គាល់ពី
សេចក្តីទុក្ខវេទនានៅក្រោមរបបនេះទេ មានតែសេចក្តីស្រឡាញប៉ុណ្ណោះ។
រឿងនេះនៅតែជាការពិត។

- ○ https://www.youtube.com/watch?v=ftkiRSz5dHM (timestamp: 15:15–15:58)

- Teacher will model analysis for the first read:
    - What emotions are evoked from the first read?
    - What do you visualize as you hear the poem?
    - តើអ្នកមានអារម្មណ៍ដូចម្ដេចខ្លះពេលអានដំបូង?
    - តើអ្នកបានគិតឃើញរូបភាពយ៉ាងណាដែរ ពេលបានឮកំណាព្យនេះ?
- Teacher will model analysis for the second read:
    - Identify literary devices in the poem. What impact do the literary devices have on the overall mood and theme of the poem?
    - What do the lines of the poem reveal about the Cambodian refugee experiences with food?
    - ចូរកំណត់ពីល្បាយអក្សរសាស្ត្រដែលប្រើនៅក្នុងកំណាព្យនេះ។ តើល្បាយអក្សរសាស្ត្រមានឥទ្ធិពលអ្វីខ្លះទៅលើអារម្មណ៍ និងប្រធានបទនៃកំណាព្យ?
    - តើអត្ថន័យកំណាព្យបង្ហាញអ្វីខ្លះ អំពីបទពិសោធន៍ជនភៀសខ្លួនកម្ពុជាជាមួយនឹងអាហារ?

4. Interaction with second source: “Dead Tongue” https://numerocinqmagazine.com/2013/10/13/variations-on-the-theme-of-grandmother-poems-bunkong-tuon/

Dead Tongue

We are each other’s
springboard to another world.

I search for mother in you,
and you see your daughter in me.

I never knew how to thank you.
The words don’t sound right.

My tongue has been cut
to fit the meter of another world.

The words bounce off walls,
deflated, a dead poem

ស្លាប់ដោយសារអណ្ដាត

យើងគឺជាដំណើរផ្ដួចផ្ដើមសម្រាប់គ្នាទៅវិញទៅមក
នៅក្នុងពិភពផ្សេងមួយទៀត។

ខ្ញុំមើលទៅរូបអ្នកថាជាម្ដាយ ហើយអ្នក
មើលមកខ្ញុំថាខ្ញុំជាកូនស្រីរបស់អ្នក។

ខ្ញុំមិនអាចតបស្នងសងគុណរបស់អ្នកបានអស់បានទេ។
ពិភពលោកហាក់ដូចជាមិនយុត្តិធម៌ទេ។

អណ្តាតរបស់ខ្ញុំត្រូវបានកាត់ ដើម្បី
ឱ្យត្រូវនឹងពិភពលោកផ្សេងទៀត។

ជញ្ជាំងមានត្រចៀក
អាចធ្វើឱ្យបាត់បងជីវិត ដូចកំណាព្យឥតខ្លឹមសារ

- Students will complete the second poem analysis independently
    - https://www.youtube.com/watch?v=ftkiRSz5dHM (timestamp: 13:50–15:10)
- First read analysis:
    - What emotions are evoked from the first read?
    - What do you visualize as you hear the poem?
    - តើអ្នកមានអារម្មណ៍ដូចម្តេចខ្លះចាប់តាំងពីអានដំបូងមក?
    - តើអ្នកបានគិតពីរូបភាពណាដែរ ពេលបានឮកំណាព្យនេះ?
- Second read analysis:
    - Identify literary devices in the poem. What impact do the literary devices have on the overall mood and theme of the poem?
    - What do the lines of the poem reveal about the Cambodian refugee experiences with food?
    - ចូរកំណត់ពីល្បាយអក្សរសាស្ត្រដែលប្រើនៅក្នុងកំណាព្យនេះ។ តើល្បាយអក្សរសាស្ត្រមានឥទ្ធិពលអ្វីខ្លះទៅលើអារម្មណ៍ និងប្រធានបទនៃកំណាព្យ?
    - តើអត្ថន័យកំណាព្យបង្ហាញអ្វីខ្លះអំពីបទពិសោធន៍ជនភៀសខ្លួនកម្ពុជាជាមួយនឹងអាហារ?

5. Cultural Production and Assessment
    - Students will select a traditional Cambodian dish and complete an “Ode to (name of dish).” This ode can be an illustration, or can be text-based.
    - Criteria:
        - Cultural and Historical Accuracy - The ode should accurately represent the Cambodian dish and include relevant historical facts
        - Creativity - The illustration or text ode should be constructed with originality and imagination through style and language.
        - Cultural Relevance - The ode should demonstrate an understanding of Cambodian culture and its role in traditions and life.

5. ផលិតកម្ម និងការវាយតម្លៃវប្បធម៌
    - សិស្សនឹងជ្រើសរើសមុខម្ហូបបែបប្រពៃណីខ្មែរ ហើយបំពេញ "អត្ថបទកំណាព្យពី (ឈ្មោះម្ហូប)។" អត្ថបទកំណាព្យ នេះអាចជាការបង្ហាញជារូបភាព ឬអាចជាអត្ថបទ។
    - លក្ខណៈវិនិច្ឆ័យ៖

    - ភាពត្រឹមត្រូវនៃវប្បធម៌ និងប្រវត្តិសាស្ត្រ - អត្ថបទកំណាព្យនេះគួរតែតំណាងឱ្យម្ហូបខ្មែរដោយសុក្រឹត និងរួមបញ្ចូលហេតុការណ៍ប្រវត្តិសាស្ត្រដែលពាក់ព័ន្ធនានា
    - ភាពច្នៃប្រឌិត - គំនូរ ឬអត្ថបទកំណាព្យគួរបានតាក់តែងឡើងដោយភាពដើម និងការស្រមើលស្រមៃតាមរយៈរចនាបទ និងភាសា។
    - ភាពពាក់ព័ន្ធនៃវប្បធម៌ - អត្ថបទកំណាព្យគួរតែបង្ហាញពីការយល់ដឹងអំពីវប្បធម៌ខ្មែរ និងតួនាទីរបស់វានៅក្នុងប្រពៃណី និងជីវិត។
- Models - Have students peruse this website for samples on what they can create for their ode project: Cambodian American Literary Arts Association (CALAA). (n.d.). "Food and Identity" issue of *Stilt House Zine*, CALAA. Available at: https://www.calaalowell.org/food-and-identity
    - Additionally, students can utilize this website to get ideas: https://www.pbs.org/wnet/americanmasters/the-culinary-slang-of-cambodian-cuisine/28918/
- Students will then share their ode projects in small groups or to the whole class. This can be done in the format of a gallery walk or posting the ode on an online platform for all students to view and access.
  បន្ទាប់មក សិស្សនឹងចែកចាយគម្រោង អត្ថបទកំណាព្យ របស់ពួកគេជាក្រុមតូចៗ ឬក្នុងថ្នាក់ទាំងមូល។ ការចែកចាយនេះអាចធ្វើក្នុងទម្រង់ជាការដើរមើលរូបភាពក្នុងវិចិត្រសាល ឬបង្ហោះអត្ថបទកំណាព្យនេះនៅលើកម្មវិធីតាមអនឡាញដែលសិស្សទាំងអស់អាចមើលឃើញ និងចូលប្រើប្រាស់បានគ្រប់គ្នា។

6. Reflection
    - The students will then be guided to answer the following reflection questions:
        - Food is used to evoke memories for many of these writings by Cambodian Americans. What makes food so attractive as a writing subject? What does food have to do with being Cambodian? Think of your own relationship to comfort foods or memorable meals with your family. What role do they have in your life and why is it significant?

6. ការឆ្លុះបញ្ចាំង
    - បន្ទាប់មក សិស្សនឹងត្រូវបានណែនាំឱ្យឆ្លើយសំណួរឆ្លុះបញ្ចាំងខាងក្រោម៖
        - អាហារត្រូវបានប្រើប្រាស់ដើម្បីរំលេចពីអនុស្សាវរីយ៍សម្រាប់សំណេរជាច្រើនដែលសរសេរដោយជនជាតិខ្មែរអាមេរិកាំង។ តើអ្វីទៅដែលធ្វើឱ្យម្ហូបជាប្រធានបទមានភាពទាក់ទាញសម្រាប់ការសរសេរសំណេរ ? តើម្ហូបអាហារមានទំនាក់ទំនងយ៉ាងណាខ្លះជាមួយនឹងភាពជាខ្មែរ? គិតអំពីទំនាក់ទំនងផ្ទាល់ខ្លួនរបស់អ្នកទៅដល់អាហារបែបប្រពៃណី ឬអាហារដែលអ្នកមិនអាចបំភ្លេចបានជាមួយគ្រួសាររបស់អ្នក។ តើវាមានតួនាទីអ្វីខ្លះនៅក្នុងជីវិតរបស់អ្នក ហើយហេតុអ្វីបានជាពួកវាសំខាន់?

Scaffolding:

- **Engagement:** Consider the following method to support with lesson engagement:
    - Create cooperative learning groups with clear goals, roles, and responsibilities
- **Representation:** Consider the following method to support with multiple means of representation:
    - Use outlines, graphic organizers, unit organizer routines, concept organizer routines, and concept mastery routines to emphasize key ideas and relationships
- **Action and Expression**: Consider the following method to support in presenting their learning in multiple ways:
    - Provide models or examples of the process and product of goal-setting

For additional ideas to support your students, check out the UDL Guidelines at CAST (2018) http://udlguidelines.cast.org.

Multilingual Learner Supports:

- **Emerging:** Consider the following method to support with emerging students:
    - Speaking: Assign roles in group work
        - Students assume specific roles to actively engage in, help lead, and contribute to collaborative discussions.
        - Students engage in conversation with diverse partners where the class is split into two groups. One group stands and forms an outside circle while the other group forms an inner circle with students in the inner circle facing the students in the outside circle as conversation partners. Inner circle is rotated to switch partners.
- **Expanding:** Consider the following method to support with expanding students:
    - Speaking: Prompt for academic language output
        - When posing a question for discussion and writing, teacher offers a coordinated response frame to support the use of particular grammatical structures and vocabulary.
- **Bridging:** Consider the following method to support with bridging students:

- Speaking: Structure conversations requiring various points of view with graphic organizers
  - In partner and group discussions, students use conversation moves to extend academic talk. "Conversation moves" help students add to or challenge what a partner says, question, clarify, paraphrase, support thinking with examples, synthesize conversation points, etc.

For additional guidance around scaffolding for multilingual learners, please consult the following resources:

- *English Learner Toolkit of Strategies* https://ucdavis.box.com/s/ujkdc2xp1dqjzrlq55czph50c3sq1ngu
- *Providing Appropriate Scaffolding* ttps://www.sdcoe.net/educators/multilingual-education-and-global-achievement/oracy-toolkit/providing-appropriate-scaffolding#scaffolding
- *Strategies for ELD* https://ucdavis.box.com/s/dcp15ymah51uwizpmmt2vys5zr2r5reu
- *ELA / ELD Framework* https://www.caeducatorstogether.org/resources/6537/ela-eld-framework
- *California ELD Standards* https://ucdavis.box.com/s/vqn43cd632z22p8mfzn2h7pntc71kb02

Enrichment Opportunities:

1. Students can look at how Cambodian food has changed in the United States. They can visit a Cambodian restaurant and see what traditional food exists on the menu and also determine if there are new influences in the food.

2. This article will help students understand how Cambodian food is changing in the United States. https://www.pbs.org/wnet/americanmasters/the-culinary-slang-of-cambodian-cuisine/28918/

3. Choose a piece from *Southeast Asia Globe* *https://southeastasiaglobe.com/* and write a creative response to it: it could be an imitation piece, a response to the theme, or something entirely different so long as it addresses the chosen piece in some way. Read the text aloud, maybe more than once (and if so) in different places within your life. Read the writing in the kitchen, then read it in the bedroom. How does space affect the context of a piece?

Works Cited:

Britt, K. 2020c, May 11. *English learner toolkit of strategies*. California County Superintendents. https://cacountysupts.org/english-learner-toolkit-of-strategies/

Bunkong Tuon. 2020, December 4. *Bunkong Tuon reads for the SUNY Adirondack's Visiting Writers Symposium (Dec. 2020)* [Video]. YouTube. https://www.youtube.com/watch?v=ftkiRSz5dHM

Cambodian American Literary Arts Association (CALAA). (n.d.). “Food and Identity” issue of *Stilt House Zine*, CALAA. https://www.calaalowell.org/food-and-identity

California Department of Education & English Learner Support Division. 2012. *California English Language Development standards (Electronic Edition) kindergarten through grade 12 (F. Ong & J. McLean, Eds.).* California Department of Education. https://www.cde.ca.gov/sp/el/er/documents/eldstndspublication14.pdf

California Educators Together. (n.d.). *ELA / ELD framework.* https://www.caeducatorstogether.org/resources/6537/ela-eld-framework

CAST. 2018 *The UDL guidelines.* http://udlguidelines.cast.org

Center for Empowering Refugees and Immigrants (CERI). (n.d.). *Southeast Asian Refugees*. CERI. Retrieved August 27, 2022. https://www.cerieastbay.org/cambodian-refugees

San Diego County Office of Education. (n.d.). *Providing appropriate scaffolding*. https://www.sdcoe.net/educators/multilingual-education-and-global-achievement/oracy-toolkit/providing-appropriate-scaffolding#scaffolding

Sok, M. 2023b, December 1. The culinary slang of Cambodian cuisine. American Masters. https://www.pbs.org/wnet/americanmasters/the-culinary-slang-of-cambodian-cuisine/28918/

Southeast Asia Globe. 2023, September 4. Home - Southeast Asia Globe. https://southeastasiaglobe.com/

Tulare County Office of Education. (n.d.). Strategies for ELD. https://commoncore.tcoe.org/Content/Public/doc/Alpha-CollectionofELDStrategies.pdf

Tuon, B. 2013. “Dead Tongue.” *Numéro Cinq*, Poetry 4(10). http://numerocinqmagazine.com/2013/10/13/variations-on-the-theme-of-grandmother-poems-bunkong-tuon/

Tuon, B. (n.d.). “Photograph of My Mother on Her Wedding Day” (poem). http://misfitmagazine.net/archive/No-12/tuon.html

United States Holocaust Memorial Museum. (n.d.). *Cambodian 1975-1979: Introduction*. Retrieved August 27, 2022.

https://www.ushmm.org/genocide-prevention/countries/cambodia/case-study/introduction/cambodia-1975

Explore Cambodia 1975-1979 - United States Holocaust Memorial Museum

"To keep you is no gain; to lose you is no loss."

— Khmer Rouge warning

From April 17, 1975, to January 7, 1979, the Khmer Rouge perpetrated one of the greatest crimes of the 20th century. Nearly two million people died under the rule of the fanatical Communist movement, which imposed a ruthless agenda of forced labor, thought control, and mass execution on Cambodia. The purported goal was to transform the Southeast Asian country into a classless agrarian utopia. The result was an ancient society's wholesale destruction and a horrifying new term for the world to confront: "the killing fields."

The Khmer Rouge began their reign with the murder of surrendering officials of the former government and the brutal emptying of the capital and other cities. Black-clad soldiers marched millions of people into the countryside and put them to work as slaves digging canals and tending crops. Religion, popular culture, and all forms of self-expression were forbidden. Families were split apart, with children forced into mobile labor brigades. Anyone who questioned the new order risked torture and death by a blow to the head. Ethnic minorities faced particular persecution. Not even members of the Khmer Rouge were safe. The movement killed thousands of its own as suspected traitors and spies for foreign powers. In time, gross mismanagement of the economy led to shortages of food and medicine, and untold numbers of Cambodians succumbed to disease and starvation. An invasion by neighboring Vietnam finally toppled the regime. But a new civil war began and almost three decades passed before any Khmer Rouge leaders were brought to justice. In 2006, the United Nations and the Cambodian government inaugurated a joint tribunal known as the Extraordinary Chambers in the Courts of Cambodia (ECCC). So far it has convicted three defendants and sentenced them to lengthy prison terms.

The court functions not only to return verdicts but also to try to give some measure of peace and resolution to victims and to Cambodian society as a whole. Its proceedings are open to the public; victims can register as "civil parties" to question defendants during trial sessions and seek various types of reparations.

The court has drawn criticism for the high cost of operation and the low number of indictments. But whatever its flaws, it reflects a strengthening global consensus that, no matter how much time has passed, perpetrators of the modern era's worst crimes must be brought to account, in a framework that helps survivors repair their lives.

The Museum is grateful to the Ministry of Culture and Fine Arts, Kingdom of Cambodia; the Documentation Center of Cambodia; and the Extraordinary Chambers in the Courts of Cambodia for their support and materials used in this case history.

Cambodian Refugees

CERI serves a large number of Cambodian refugees—survivors of the Khmer Rouge genocide—who resettled in the US in the 1980s.

In 1975, a Communist regime called the Khmer Rouge swept through the country and seized its government. The Khmer Rouge then imposed what became popularly known as the "killing fields," in which unspeakable brutality was carried out by the insurgents and their supporters against the Cambodian population. By 1979, starvation, disease and murder had taken the lives of 1.7 million Cambodians—approximately one-eighth of the total population. Through the intervention of the United Nations High Commission for Refugees (UNHCR), some refugees were admitted to the US from 1978 to 1985. Very few have entered since.

Enjoying Khmer Desserts in Battambang, Cambodia

Jenny Rathana Par

> My father's side of the family is from Battambang. For the longest time, I wondered what life was like, what the people were like there. In January 2020, I had the opportunity to visit Battambang with my husband and son. While there, we met my aunts, uncles, and cousins for the first time. We also enjoyed these delicious Khmer desserts called nom a kouw (steamed rice cakes).

The culinary slang of Cambodian cuisine

The centerpiece of every feast is my family. The time I share with them nourishes me as does my mother's garden. Though I try to cherish the present, I often wonder how the trajectory of Cambodian culture would have blossomed had the country flourished in peace.

If the war had not happened, how would Cambodian cuisine have evolved in our parents' generation? Before Pol Pot Time, what if there was a rising chef in Battambang who dreamed of new desserts that we will never know? Fast forward to Khmer Rouge regime survivors in the immediate aftermath of genocide. Would this question have had any meaning for them? The war had happened, and I cannot forget that people like my grandfather had died of starvation. To our elders, culinary futurism may mean the abundance of food and the preservation of our traditional

cuisine, but the chefs of my generation are privileged with time, and I have faith in them to experiment with wild abandon.

ស្វែងយល់ពីប្រទេសកម្ពុជាឆ្នាំ 1975-1979 - សារមន្ទីរ Memorial Holocaust នៅសហរដ្ឋអាមេរិក

“ទុកក៏មិនចំណេញ ដកចេញក៏មិនខាត”

- ការព្រមានរបស់ខ្មែរក្រហម

ចាប់ពីថ្ងៃទី17ខែមេសាឆ្នាំ1975ដល់ថ្ងៃទី7ខែមករាឆ្នាំ1979ខ្មែរក្រហមបានប្រព្រឹត្តនូវឧក្រិដ្ឋកម្មដ៏ធំបំផុតមួយនៅក្នុងសតវត្សទី20។ មនុស្សជិតពីរលាននាក់ត្រូវបានស្លាប់នៅក្រោមការគ្រប់គ្រងរបស់ចលនាកុម្មុយនិស្តជ្រុលនិយម ដែលបានដាក់របៀបវារៈយ៉ាងឃោរឃៅនៃពលកម្មដោយបង្ខំ ការគ្រប់គ្រងទៅលើចិត្តគំនិត និងការប្រហារជីវិតយ៉ាងច្រើនមកលើប្រជាជនកម្ពុជា។ ដែលគោលដៅបានអះអាងថា ដើម្បីប្រែក្លាយប្រទេសអាស៊ីអាគ្នេយ៍ទៅជាប្រទេសកសិកម្មគ្មានវណ្ណៈសង្គម។ លទ្ធផលគឺជាការបំផ្លិចបំផ្លាញរបស់សង្គមបុរាណ និងពាក្យថ្មីដ៏គួរឲ្យរន្ធត់សម្រាប់ពិភពលោកប្រឈមមុខគឺ៖ «វាលពិឃាត»។

ខ្មែរក្រហមបានចាប់ផ្តើមរជ្ជកាលរបស់ពួកគេដោយការសម្លាប់អតីតមន្ត្រីរដ្ឋាភិបាលចុះញ៉ម និងការបំផ្លិចបំផ្លាញយ៉ាងព្រៃផ្សៃទៅលើរាជធានី និងទីក្រុងផ្សេងៗទៀត។ ទាហានស្លៀកពាក់ខ្មៅបានបណ្តើរមនុស្សរាប់លាននាក់ទៅកាន់ទីជនបទ ហើយបង្ខំឱ្យពួកគេឱ្យធ្វើការជាទាសករជីកប្រឡាយ និងដាំដំណាំ។ សាសនា វប្បធម៌ពេញនិយម និងការបញ្ចេញមតិយោបល់គ្រប់ទម្រង់ត្រូវបានហាមឃាត់ទាំងស្រុង។ គ្រួសារត្រូវបានបំបែកចេញពីគ្នា ដោយកុមារត្រូវបានបង្ខំឱ្យចូលទៅក្នុងកងពលតូចការងារចល័ត (សហករណ៍តូច)។ អ្នកណាដែលប្រឆាំងនឹងរបបថ្មីនេះ ប្រឈមនឹងការគំរាមកំហែងនៃការធ្វើទារុណកម្ម និងការប្រហារជីវិតដោយការវាយដំក្បាល។ ជនជាតិភាគតិចប្រឈមមុខនឹងការបៀតបៀនធ្វើបាប។ សូម្បីតែសមាជិកខ្មែរក្រហមក៏គ្មានសុវត្ថិភាពដែរ។ ចលនានេះបានសម្លាប់មនុស្សរាប់ពាន់នាក់ដែលគេសង្ស័យថាជាជនក្បត់និងអ្នកស៊ើបការណ៍សម្រាប់អំណាចបរទេសណាមួយ។ យូរៗទៅ ការគ្រប់គ្រងខុសទាំងស្រុងនៃសេដ្ឋកិច្ចបាននាំឱ្យមានការខ្វះខាតស្បៀងអាហារ និងថ្នាំពេទ្យ ហើយចំនួនប្រជាជនកម្ពុជាជាច្រើននាក់បានបាត់បង់ជីវិតដោយសារជំងឺ និងការអត់ឃ្លាន។ ការឈ្លានពានពីប្រទេសជិតខាងវៀតណាម ទីបំផុតបានផ្តួលរំលំរបបនេះ។ ប៉ុន្តែសង្គ្រាមស៊ីវិលថ្មីមួយទៀតបានចាប់ផ្តើម ហើយជិតបីទស្សវត្សបានកន្លងផុតទៅ មុនពេលមេដឹកនាំខ្មែរក្រហមត្រូវបានកាត់ទោស។ នៅឆ្នាំ 2006 អង្គការសហប្រជាជាតិ និងរដ្ឋាភិបាលកម្ពុជា បានបើកសម្ពោធសាលាក្តីរួមមួយ ដែលហៅថា អង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញក្នុងតុលាការកម្ពុជា (អ.វ.ត.ក)។ រហូតមកដល់ពេលនេះ ខ្លួនបានផ្តន្ទាទោសជនជាប់ចោទចំនួនបីនាក់ និងកាត់ទោសឲ្យជាប់ពន្ធនាគាររយៈពេលយូរ។

តុលាការមានមុខងារមិនត្រឹមតែក្នុងការប្រកាសសាលក្រមប៉ុណ្ណោះទេ ប៉ុន្តែថែមទាំងព្យាយាមផ្តល់វិធានការសន្តិភាព និងដំណោះស្រាយខ្លះៗដល់ជនរងគ្រោះ និងសង្គមកម្ពុជាទាំងមូលផងដែរ។ ដំណើរការនីតិវិធីរបស់តុលាការនេះត្រូវបានបើកជាសាធារណៈ; ជនរងគ្រោះអាចចុះឈ្មោះជា "ដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណី" ដើម្បីសាកសួរចុងចោទក្នុងអំឡុងពេលសវនាការ និងស្វែងរកប្រភេទសំណងផ្សេងៗ។

តុលាការបានទទួលការរិះគន់ចំពោះការចំណាយខ្ពស់លើប្រតិបត្តិការ តែការកាត់ក្តីបានចំនួនតិច។ ប៉ុន្តែទោះជាយ៉ាងណាក៏ដោយ សាលាក្តីនេះក៏បានឆ្លុះបញ្ចាំងពីការពង្រឹងដល់ការយល់ស្របជាសាកល មួយដែលថា ទោះបីជាពេលវេលាបានកន្លងផុតទៅយូរប៉ុណ្ណាក៏ដោយ ជនល្មើសនៃឧក្រិដ្ឋកម្មដ៏អាក្រក់បំផុតក្នុងសម័យនេះ ត្រូវតែយកមកកាត់ទោសក្នុងក្របខ័ណ្ឌ ដែលវាអាចជួយដល់អ្នកដែលនៅរស់រានមានជីវិតអាចជួសជុលជីវិតរបស់ពួកគេឡើងវិញ។

សារមន្ទីរ សូមថ្លែងអំណរគុណចំពោះក្រសួងវប្បធម៌ និងវិចិត្រសិល្បៈ ព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា មជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជា និងអង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញក្នុងតុលាការកម្ពុជាសម្រាប់ការជួយគាំទ្រ និងសម្ភារៈប្រើប្រាស់ក្នុងសំណុំរឿងនេះ។

ជនភៀសខ្លួនកម្ពុជា

CERI ដែលបានជួយជនភៀសខ្លួនកម្ពុជា - អ្នកដែលនៅរស់រានមានជីវិតពីអំពើប្រល័យពូជសាសន៍ខ្មែរក្រហមមួយចំនួនធំ - ដែលបានតាំងទីលំនៅថ្មីនៅសហរដ្ឋអាមេរិកក្នុងទសវត្សរ៍ឆ្នាំ1980។

នៅឆ្នាំ1975 របបកុម្មុយនិស្តមួយហៅថាខ្មែរក្រហមបានវាយលុកពេញប្រទេស ហើយបានដណ្តើមយករដ្ឋាភិបាលរបស់ខ្លួន។ បន្ទាប់មក ខ្មែរក្រហមបានក្លាយទៅជាអ្វីដែលគេស្គាល់ថា "វាលពិឃាត" ដែលក្នុងនោះអំពើឃោរឃៅដែលមិនអាចនិយាយបាន បានកើតឡើងដោយពួកបះបោរ និងអ្នកគាំទ្ររបស់ពួកគេប្រឆាំងនឹងប្រជាជនកម្ពុជា។ នៅឆ្នាំ1979 ភាពអត់ឃ្លាន ជំងឺ និងការសម្លាប់បានឆក់យកជីវិតប្រជាជនកម្ពុជាចំនួន1.7 លាននាក់ ពោលគឺប្រហែលមួយភាគប្រាំបីនៃចំនួនប្រជាជនសរុប។ តាមរយៈការអន្តរាគមន៍របស់ឧត្តមស្នងការអង្គការសហប្រជាជាតិសម្រាប់ជនភៀសខ្លួន (UNHCR) ជនភៀសខ្លួនមួយចំនួនត្រូវបានអនុញ្ញាតឱ្យចូលមកនៅសហរដ្ឋអាមេរិកពីឆ្នាំ1978 ដល់ឆ្នាំ1985។ ចាប់តាំងពីពេលនោះមក មានជនភៀសខ្លួនតិចតួចណាស់ដែលបានចូលមកសហរដ្ឋអាមេរិក ។

រីករាយជាមួយបង្អែមខ្មែរនៅខេត្តបាត់ដំបង ប្រទេសកម្ពុជា

Jenny Rathana Par

គ្រួសារខាងឪពុកខ្ញុំមានកំណើតពីខេត្តបាត់ដំបង។ អស់រយៈពេលជាយូរមកហើយដែលខ្ញុំតែងតែមានចម្ងល់ថាតើជីវិតមនុស្សនៅខេត្តបាត់ដំបងយ៉ាងម៉េចដែរ ហើយមនុស្សម្នានៅទីនោះយ៉ាងណាដែរ។ នៅខែមករាឆ្នាំ 2020 ខ្ញុំបានមានឱកាសទៅលេងខេត្តបាត់ដំបងជាមួយប្តី និងកូនប្រុសរបស់ខ្ញុំ។ ពេលនៅទីនោះ យើងបានជួបមីង ពូ និងបងប្អូនជីដូនមួយរបស់ខ្ញុំជាលើកដំបូង។ យើងក៏បានញ៉ាំបង្អែមខ្មែរដ៏ឈ្ងុយឆ្ងាញ់ហៅថា នំអាកោ (នំអាកោ)។

ភាសាក្រៅផ្លូវការ ដែលប្រើក្នុងម្ហូបខ្មែរ។

ចំណុចសំខាន់នៃពីធីបណ្យនីមួយៗគឺគ្រួសាររបស់ខ្ញុំ។ ពេលវាលាដែលខ្ញុំចំណាយពេលជាមួយពួកគេបានធ្វើឱ្យខ្ញុំមានក្តីសោមនស្សរីករាយហាក់ដូចជាពេលដែលខ្ញុំស្ថិតនៅក្នុងសួនរបស់ម្តាយរបស់ខ្ញុំអញ្ចឹង។ ខណៈពេលដែលខ្ញុំខិតខំឱ្យតម្លៃដល់បច្ចុប្បន្ននេះ ខ្ញុំតែងតែសញ្ជឹងគិតពីវប្បធម៌ខ្មែរអាចមានការរីកចម្រើនកាន់តែខ្លាំង ប្រសិនបើប្រទេសមានសន្តិភាពរហូតមក។

តើម្ហូបខ្មែរនឹងអាចរីកចម្រើនដល់កម្រិតណាទៅចាប់តាំងពីជំនាន់ឪពុកម្តាយពួកយើងមក ប្រសិនបើជាមិនមានសង្គ្រាមទេ? មុនសម័យ ប៉ុល ពត ចុះបើមានមេចុងភៅនៅបាត់ដំបង ដែលមានក្តីស្រមៃចង់បង្កើតបង្អែមថ្មីៗ ដែលយើងមិនធ្លាប់ស្គាល់នោះ? ដំណើរឆ្ពោះទៅមុខរបស់អ្នករស់រានមានជីវិតពីរបបខ្មែរក្រហមភ្លាមៗបន្ទាប់ពីអំពើប្រល័យពូជសាសន៍។ តើសំណួរនេះមានអត្ថន័យសម្រាប់ពួកគេដែរទេ? សង្គ្រាមបានកើតឡើង ហើយខ្ញុំមិនអាចបំភ្លេចបានទេថា មានមនុស្សជាច្រើនបានបាត់បង់ជីវិត ដូចជាជីតារបស់ខ្ញុំដែលបានស្លាប់ដោយសារតែការអត់ឃ្លាន។ សម្រាប់មនុស្សជំនាន់ចាស់ អនាគតអាហារប្រហែលមានន័យថា អាហារដ៏សម្បូរបែប និងការរក្សាម្ហូបអាហារតាមបែបប្រពៃណី ប៉ុន្តែ មេចុងភៅជំនាន់របស់ខ្ញុំមានឯកសិទ្ធិចំពោះពេលវេលា ហើយខ្ញុំជឿជាក់លើពួកគេក្នុងការធ្វើការពិសោធន៍ដែលប្រកបដោយភាពច្នៃប្រឌិតដ៏អស្ចារ្យ។